

Elisabeth Horowitz

Boala – o memorie genealogică

**Cum să-ți interpretezi istoria familială
pentru a te vindeca**

Traducere din limba franceză
de Cristina Rusu

p h i l o b i a

LA MALADIE, UNE MÉMOIRE
GÉNÉALOGIQUE

Elisabeth Horowitz

Copyright © Éditions Dervy, 2004

BOALA – O MEMORIE
GENEALOGICĂ

Elisabeth Horowitz

ISBN 978-606-8560-30-4

© 2015 – Editura PHILOBIA

internet: www.philobia.com
e-mail: contact@philobia.com

Editor: Bianca Biagini

Traducere: Cristina Rusu

Redactor: Liviu Dascălu

DTP: Cătălin Furtună

Corectură: Oana Țăranu

Copertă: Cătălin Furtună

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Horowitz, Elisabeth

Boala – o memorie genealogică / Elisabeth Horowitz ; trad.: Cristina Rusu ; red.: Liviu Dascălu. - București : Philobia, 2015

ISBN 978-606-8560-30-4

I. Rusu, Cristina, (trad.)

II. Dascălu, Liviu (red.)

Cuvânt înainte

Lucrarea de față, dedicată sănătății, face parte dintr-o serie consacrată influenței arborelui genealogic asupra destinului personal. Alte trei cărți au precedat apariția acestei lucrări. Prima, numită *Se libérer du destin familial*¹, enunță concepțiile-cheie ale psihogenealogiei. Cea de-a doua, *Se libérer du temps généalogique*², vorbește despre repetiția unor date aniversare și despre reviviscența programărilor familiale la vârste semnificative. A treia carte, intitulată *Sous l'influence du destin familial*³, dedicată istoriei familiale a lui John F. Kennedy, își propune să prezinte istoria unei familii celebre de-a lungul a patru generații, pentru a înțelege mai bine modul în care romanul familial poate influența destinul personal.

Lucrarea prezentă, a patra din această serie, este fundamentală.

Numeroși pacienți, femei și bărbați deopotrivă, au vrut să știe ce rol joacă generațiile trecute în declanșarea unor boli și, mai ales, în apariția cancerului. Cartea de față va aduce, sper, numeroase clarificări în privința subiectului în sine.

Mă folosesc de această împrejurare pentru a afirma încă o dată că arborele genealogic nu aparține trecutului, ci trăiește în noi, și că istoria unor generații care ne-au precedat ne poate influența profund viața. Să nu uităm că deși influența

¹ *Cum ne putem elibera de destinul familial* (n.tr.)

² *Cum ne putem elibera de destinul genealogic* (n.tr.)

³ *Sub influența destinului familial* (n.tr.)

inconștientă a generațiilor precedente este la ora actuală un fapt recunoscut, în câmpul științelor umaniste, punerea în practică a demersului terapeutic implică alcătuirea arborelui genealogic pe trei-patru generații și cercetarea elementelor comune din istoriile de viață din linia maternă și cea paternă de-a lungul a o sută de ani.

Să ne reamintim că fără o cunoaștere detaliată a arborelui genealogic este imposibilă identificarea legăturilor profunde și a analogiilor dintre viața noastră și cea a predecesorilor noștri.

În cazul fiecărui membru al familiei ar trebui să fie posibilă strângerea unor date esențiale, precum zilele de naștere, de căsătorie și de deces. Pentru a putea fi comparate între ele, aceste date trebuie confruntate cu cele din documentele oficiale de la primărie, arhive și alte instituții administrative.

Alte informații, precum mărturiile verbale și unele fotografii, pot fi strânse de la diferiți membri ai familiei. *Fiecare persoană deține informații specifice pe care, de obicei, ceilalți nu le cunosc.*

Este necesar, de multe ori, ca ancheta să treacă dincolo de declarațiile constituite din afirmații cu caracter general, pe care le fac unii membri ai familiei.

Asemenea afirmații, care s-ar putea face, la fel de bine, în legătură cu mii de alți indivizi, nu reflectă specificul unor situații individuale.

Stabilirea a ceea ce reprezintă singularitatea situației familiale rămâne un aspect esențial în demersul psihogenealogic, chiar dacă această situație, văzută din exterior, nu pare cu nimic diferită de cea în care se află ori s-au aflat milioane de alte persoane.

Ipotezele prezentate în lucrarea de față sunt rezultatul a cincisprezece ani în care am studiat și analizat câteva sute de arbori genealogici.

De dragul confidențialității, niciun arbore genealogic nu este transcris în întregul său. Exemplele sunt reproduse într-o manieră anonimă și au fost alese pentru calitatea lor de a ilustra principiile teoretice aduse în discuție.

Aceste principii teoretice sunt prezentate într-o manieră simplă, fără referire la o terminologie științifică și/sau psihanalitică. Am ales să fac asta întrucât eu însămi nu aparțin niciunei mișcări sau școli de gândire. Demersul meu a fost întotdeauna practic, cât mai aproape de experiențele persoanelor care au ales să participe la consultațiile pe care le-am propus. Consultațiile nu aveau un caracter obligatoriu. De exemplu, eu nu le impuneam pacienților mei o întâlnire viitoare. La sfârșitul fiecărei ședințe, le spuneam că pot reveni atunci când își doresc, după bunul plac.

Aș dori să le mulțumesc persoanelor care au venit la consultații, de-a lungul anilor, și care m-au ajutat în elaborarea acestor noi aporturi teoretice. Dorința mea e ca lucrarea de față – care le este dedicată – cu siguranță inovatoare și originală, să deschidă noi perspective în domeniul terapiei psihosomatice.

1.

Arborele genealogic și originile vieții corporale

Viața noastră își are originea într-un arbore genealogic.

Fiecare naștere este precedată de specificul dorinței unor părinți și a filiației, în întregul ei. Istoria familială, în ansamblul ei, cu alte cuvinte experiențele ramurii paterne și a celei materne, este cea care dă formă prezentului și îi va influența copilului corpul și sănătatea. Este esențial să acordăm atenție genezei concepției copilului – și asta din mai multe motive: mizele concepției copilului sunt susceptibile să reapară atunci când acesta devine, la rândul lui, părinte (iată de ce, odată cu anunțul unei sarcini, a nașterii propriu-zise sau recunoașterii oficiale a copilului apar numeroase boli – coincidență sau sincronicitate) și, de asemenea, când copilul atinge el însuși vârsta pe care o aveau genitorii (în special părintele de același sex) în momentul în care l-au conceput. Înainte de a vorbi în detaliu despre unele tulburări de sănătate și diferite boli, să abordăm, mai întâi, chestiunea originii vieții corporale.

Conceperea copilului sau prima amprentă

Pentru început, este necesară stabilirea identității adevăraților genitori ai copilului. Afirmarea aceasta poate părea surprinzătoare, dar în unele cazuri există secrete ce privesc identitatea reală a tatălui sau a mamei.

Astfel, unii pacienți și-au descoperit adevărații genitori pe parcursul analizei genealogice, în timp ce făceau cercetări despre familia lor de origine. Uneori, tatăl copilului nu este adevăratul genitor al pacientului și/sau femeia pe care el o numește mamă nu este cea care l-a adus pe lume. Este vorba despre forme de adopție care pot să rămână ascunse ani de zile. Descoperirea unui secret se poate face întâmplător, în timpul unei conversații, sau în urma unor demersuri administrative, precum cele care au loc în momentul în care se produce decesul părintelui.

Dacă se poate stabili un dialog sincer cu părinții, ar fi util să li se pună întrebări în legătură cu circumstanțele nașterii pacientului. Știind că ei pot oferi relatări diferite, ar fi de preferat să se discute cu fiecare, separat, despre acest subiect.

Care a fost situația personală a părinților pacientului în momentul când l-au conceput? Treceau printr-o perioadă prosperă și fericită sau, dimpotrivă, trăiau un moment delicat al existenței lor?

Este limpede că, în funcție de o situație sau alta, viitorul copilului poate fi diferit.

De exemplu, atunci când concepția are loc înainte de căsătorie, într-o perioadă în care părinții acestuia nici măcar nu se gândeau să întemeieze o familie, este o situație cu totul diferită de cea în care concepția are loc după ani de viață comună. De asemenea, conceperea copilului într-o perioadă în care părinții săi au o stare materială bună este diferită de situația în care ei sunt afectați de o criză economică sau trec printr-o traumă istorică.

Ce vârstă aveau părinții la momentul nașterii copilului? Este important să deținem această informație pentru a înțelege evenimentele care vor surveni atunci când însuși copilul va atinge vârsta la care părinții lui l-au conceput.

La fel de important este și locul concepției copilului: în casa familiei, într-un loc de vacanță, într-o țară străină? Se poate ca părinții să fi fost dominați de anumite sentimente

în acel moment – precum bucuria, constrângerea, pasiunea, gelozia, drama, frica, indiferența. Toate aceste trăiri, și altele asemenea, dau naștere unor situații diferite. E ușor de înțeles, astfel, că atitudinile morale care domină în acest act fondator reprezintă o amprentă hotărâtoare pentru viitor. Tatăl și mama copilului au trăit emoții diferite în funcție de nivelul lor de conștiință, speranțe, implicarea lor personală și propriul lor trecut în sânul familiei de origine.

Conceperea copilului stă sub influența istoriei familiale

În momentul conceperii unui copil, trecutul celor doi genitori este prezent. Istoria familială a partenerilor le va influența sentimentele cele mai profunde și natura legăturilor pe care le vor stabili cu propriul copil.

Acest act fondator corespunde, într-o anumită măsură, modului în care părinții viitorului copil au fost ei înșiși concepuți, cu o generație înainte.

Iată, așadar, că evenimentul acesta ne trimite la istoria singulară a bunicilor pe linie maternă și paternă.

Bunicii copilului joacă un rol esențial. Pentru a înțelege personalitatea și soarta mamei copilului, a unchilor și mătușilor pe linie maternă, precum și a tatălui copilului, a unchilor și mătușilor din ramura paternă, nu se poate face abstracție de existența bunicilor și de modul în care au trăit.

Pe de altă parte, între actul conceperii și alte evenimente familiale majore există o *relație de coincidență*. Se știe, de exemplu, că deseori decesele care au loc în aceeași perioadă în cadrul unei familii pot da naștere unei dorințe de substituire inconștiente.

Astfel, este posibil ca părinții să fi conceput copilul la puțin timp după decesul unui alt membru al familiei. Există și alte evenimente familiale susceptibile să favorizeze conceperea copilului: căsătoria fraților și surorilor părinților, apariția

unui copil în familiile acestora, sfârșitul unei perioade de activitate profesională a unui predecesor (ieșirea la pensie) sau încheierea unui ciclu fiziologic (menopauză) la nivelul generației bunicilor.

Cum actul concepției reprezintă originea vieții corporale, întrebarea următoare rămâne esențială: cine și-a dorit conceperea copilului în acel moment specific?

Copilul a fost dorit numai de mamă

Există numeroase cazuri când numai mama își dorește un copil. Existența viitoarei ființe, băiat sau fată, are la bază doar dorința mamei. Această situație va avea consecințe.

Ce se va întâmpla, mulți ani mai târziu, când mama va muri?

Deseori, copilul va suferi o cădere psihică sau o pierdere a vitalității, iar în unele cazuri va manifesta simptome ce vor merge de la depresie la boli mult mai grave, precum cancerul.

Un copil ar trebui să vină pe lume numai dacă este dorit cu adevărat de părinții lui.

Am ales să discut despre acest lucru pentru că, de-a lungul numeroșilor ani în care am realizat anchete genealogice, am auzit mărturii diferite despre asemenea disfuncții: soții care își doreau un copil pentru a-l lega afectiv pe partener, soții care le spuneau soților că folosesc o metodă contraceptivă când de fapt nu era așa, soții care își doreau un copil pentru că propriul lor tată murise, soții care voiau să aibă un copil pentru ca acesta să se atașeze de ele etc.

Copilul a fost dorit numai de tată

Există și situația în care numai tatăl își dorește un copil și își convinge partenera de viață de importanța conceperii lui. La

fel ca în cazul precedent, tatăl este persoana de care depinde elanul vital al copilului.

De asemenea, dorința tatălui poate avea anumite aspecte inconștiente: poate fi o dorință de a o înlocui pe mama sa, care a murit de curând, sau de a avea un frate ori o soră, care i-au lipsit în copilărie, sau de a o ține legată de el pe soția iubită, sau de a da un nou impuls traiectoriei sale profesionale.

Se înțelege, astfel, în ce fel viața corporală a unei persoane poate depinde, parțial, de tipul relației care exista între părinți la momentul concepției sale.

Pentru ca individul să beneficieze de o energie optimă, ar trebui ca actul concepției sale să exprime dorințele sincere, autentice ale părinților săi de a avea un copil. Când viața copilului depinde doar de dorința unuia dintre părinți există un dezechilibru și, prin urmare, acesta va avea o identitate fragilă.

Secretele existente în jurul concepției copilului

Am avut ocazia să descopăr, în cadrul consultațiilor, că în jurul concepției copilului există numeroase secrete familiale. Unele femei mi-au mărturisit că și-au păcălit soții că folosesc un mijloc contraceptiv, deși nu era adevărat, și asta cu scopul de a-i constrânge să conceapă un copil. Altele au recurs la tratamente de fertilitate fără știrea partenerilor lor de viață. La anunțul sarcinii, soții au fost foarte supărați, pe bună dreptate, și cuprinși de resentimente. În aceste condiții, cum ar putea un copil să se dezvolte normal? Unul dintre părinți l-a constrâns pe celălalt să facă un copil, în interes personal. Am întâlnit alte câteva cazuri, în care erau implicați bărbații. Unii soți au conceput un copil cu soția și un altul cu amanta, în aceeași perioadă, sau au fost obligați să conceapă un copil pentru a-și salva relația de cuplu. În alte cazuri, unele femei mi-au spus că au rămas însărcinate cu soțul, deși în timpul

actului sexual se gândeau la amant. Oare într-o astfel de situație, nu dorința înflăcărată față de amant a permis procrearea copilului, după luni de raporturi sexuale nefructificate între soț și soție? Așadar, în momentul conceperii copilului, unul dintre parteneri, sau chiar amândoi, se pot gândi la alte persoane (cazul cel mai frecvent fiind cel în care părinții sunt încă îndrăgostiți de foștii lor parteneri). Așadar, există situații în care actul de procreare implică și alte persoane, în afara celor doi parteneri. Aceste exemple demonstrează că momentul conceperii poate să ascundă numeroase secrete.

În unele cazuri, niciunul dintre cei doi părinți nu-și dorește copilul. Procrearea acestuia – cu siguranță impusă de inconștientul familial – va fi prezentată celorlalți drept „un accident nefericit”.

În asemenea situații, se poate vorbi de o formă de blestem familial. Copiii născuți în astfel de circumstanțe devin, de obicei, persoane izolate, care își neglijează sănătatea și adoptă comportamente autodistructive.

Respingerea sau acceptarea viitorului copil în funcție de sexul acestuia

Un copil care inițial este dorit poate fi respins atunci când vine pe lume, dacă sexul său nu corespunde dorinței părinților.

Când părinții își doresc un băiat și li se naște o fată, lucrul acesta tulbură relațiile familiale. La fel stau lucrurile și atunci când părinții vor o fată, și vine pe lume un băiat. Este adevărat, această situație apare mai degrabă la al doilea sau al treilea copil din aceeași familie.

De exemplu, după ce au avut doi băieți, părinții își doresc foarte mult o fată. Însă li se naște tot un băiat. El nu va fi la fel de bine primit în sânul familiei precum fratele său mai mare, iar uneori este feminizat prin comparație cu cei doi frați ai săi. Pe viitor se va confrunța cu probleme sexuale.

Copilul va avea o personalitate disfuncțională, privind viața cu neîncredere.

Într-o astfel de situație, copilul devenit adult poate să aibă ca obiectiv aducerea pe lume a unei fete, cu alte cuvinte a copilului pe care părinții săi și l-au dorit în locul lui. Există și o altă posibilitate – băiatul se va identifica cu o persoană feminină din arborele său genealogic – dacă este posibil, din aceeași generație cu el, de preferință o verișoară.

Evenimente familiale majore survenite în timpul sarcinii și a nașterii propriu-zise

Influența arborelui genealogic asupra viitorului unui descendent este mai evidentă atunci când există anumite evenimente familiale care se produc *în sincronicitate* cu perioada de sarcină. Decesul unui membru al filiației este cel mai important dintre toate aceste evenimente. Mă voi opri asupra coincidenței dintre graviditate și moartea unuia dintre cei patru bunici ai copilului.

Sincronicitatea despre care am amintit mai sus este de trei feluri:

1. Copilul este conceput *după* moartea predecesorului. În acest caz, este vorba despre o formă de substituție. După toate probabilitățile, copilul a fost conceput pentru a umple golul lăsat de moartea unei persoane din familie, iată de ce actul conceperii este, în general, concomitent cu decesul sau îl precede cu câteva săptămâni, în cazul unei boli grave.
2. Copilul este conceput și predecesorul său moare în timpul perioadei de sarcină. Într-un astfel de caz, există o interpenetrare între lumea manifestată și cea invizibilă, în ceea ce-l privește pe copil. Deseori, acesta are o personalitate unică și originală, un caracter integru și

autentic, un spirit eliberat de constrângerile materiale, și, de obicei, este înzestrat cu un talent creativ.

3. Copilul este conceput și predecesorul său moare *după* venirea sa pe lume. În cazul de față, sexul copilului, rangul pe care îl are sau prenumele atribuit vor fi nefavorabile pentru sănătatea și virilitatea predecesorului. Să luăm exemplul unui bunic ce a murit după venirea pe lume a celei de-a doua lui nepoate. *Această naștere a reactivat cu putere o frustrare uriașă: aceea de a nu fi avut el însuși decât două fete (prin urmare nu a reușit să-și transmită mai departe numele de familie).*

Circumstanțele perioadei de sarcină și cele în care are loc nașterea

Unele circumstanțe negative în care se desfășoară perioada de sarcină și nașterea semnaleză o dramă familială.

Un stil de viață neadecvat pe perioada sarcinii, folosirea analgezicelor, apariția unor complicații obstetrice – cum ar fi o hemoragie sau o naștere înainte de termen, precum și unele infecții post-partum și probleme de alăptare – sunt deseori semnul unei atitudini ambivalente ale mamei și tatălui față de viitorul copil.

Circumstanțele actuale ale nașterii (în general, medicalizată în mod excesiv) tulbură în egală măsură buna desfășurare a întregului proces. Nașterea este programată în funcție de disponibilitatea doctorului, are loc sub efectul epiduralei și este de multe ori însoțită de o operație de cezariană, apoi de o epiziotomie, astfel încât nu mai are nimic natural.

Copilul nu se mai naște când își dorește și la momentul potrivit pentru el. Influența uzurpatoare a societății este evidentă cu mult înainte de venirea pe lume a copilului. Mai mult, doctorul este cel care atinge bebelușul pentru prima dată,

când acest lucru ar trebui să fie o excepție de la regulă (doar în cazul unor complicații grave). După părerea mea, tatăl copilului este singura persoană care ar trebui să ajute copilul să se nască și să-l ia în brațe. Nu este bine ca altcineva, în afară de tată și mamă, să atingă copilul într-un astfel de moment sau în zilele care urmează. Nicio persoană nu are dreptul să-l îndepărteze de mamă, în primele momente de după naștere, pentru a-l cântări, a-l spăla și a-i atribui un număr.

Legăturile între părinți și copii se dezvoltă în primele zile de viață și aceste clipe sunt extrem de prețioase. Părinții nu ar trebui să accepte ca societatea să le impună o naștere stereotipă, agresivă și inumană.

Moștenirea prenumelui

Dacă se moștenește un prenume deja purtat de cineva din arborele genealogic, există o rezonanță a trecutului ce actualizează unele amprente specifice, provenind de la predecesori.

Această rezonanță pune probleme, dat fiind că, din clipa în care e activată, ea se opune exprimării unui sine diferențiat și unic, purtător de noi căi de dezvoltare.

Trebuie să facem diferența între două situații. O primă situație este cea în care copilul moștenește prenumele de la un membru al filiației care este *în viață*. A doua situație este cea în care copilul moștenește prenumele de la un membru al familiei care *a murit* înainte de nașterea bebelușului.

În primul caz, se poate pune întrebarea de ce se repetă un prenume purtat de un membru al familiei, când persoana este în viață. Prenumele nu este ales neapărat pentru copil, ci mai degrabă pentru a-l ajuta pe acel membru al familiei să depășească un moment dificil (pe plan afectiv, dar și social, profesional sau financiar). Iar acest lucru se întâmplă, pur și simplu, pentru că nașterea unui copil căruia îi este dat

prenumele unui membru al filiației poate, în unele cazuri, să relanseze procesul vital al acestuia din urmă. Copilul primește același prenume ca predecesorul său tocmai *pentru a-l ajuta* pe acesta (așadar, copilul este, prin natura sa, purtător de noi posibilități).

În cel de-al doilea caz, copilul poartă prenumele unui predecesor care a decedat înainte de venirea lui pe lume. Într-o astfel de situație, copilul este investit cu memoria predecesorului, având poate misiunea să-i continue traiectoria. Moștenirea unui prenume înseamnă, uneori, să moștenești un anumit destin, iată de ce este necesar ca oamenii să obțină informații foarte precise despre persoana care purta prenumele înaintea lor (în legătură cu evenimente specifice ale vieții sale și locul ei în sânul arborelui genealogic).

Prenumele este unul dintre componentele fundamentale ale identității: a primi un nume în memoria unui predecesor nu poate rămâne fără consecințe.

Pe scurt, nu este indicat să i se dea copilului un prenume moștenit. Copilul este atunci identificat cu purtătorul numelui și se proiectează asupra lui sentimente care nu sunt neutre. Cel mai adesea, ele sunt asociate cu afecte nerezolvate. Copilul e investit cu un rol care nu este al său.

Atribuirea unui prenume purtat deja de un părinte sau un antecesor ridică problema numită *identificarea cu o terță persoană*.

Identificarea este deosebit de puternică în cazul în care copilul poartă prenumele unuia dintre bunici. Asta înseamnă că de fiecare dată când părinții pronunță prenumele copilului, ei se adresează propriului părinte. Ei continuă, astfel, să trăiască prin intermediul descendentului lor.

În situația în care copilul poartă prenumele unuia dintre bunici, este necesar să se știe de ce părinții acestuia nu au reușit să țină doliu după propriii lor părinți.

Să ne imaginăm situația în care o femeie îi dă fiicei prenumele mamei sale. Cui i se adresează ea cu adevărat, de fiecare dată când pronunță numele fetei? Fără îndoială, propriei mame, care poate că nu s-a arătat îndeajuns de iubitoare, însă de a cărei prezență își dorește să se asigure și al cărei comportament vrea să-l poată controla prin intermediul fetei.

Există și situația, la fel de des întâlnită, în care copilul moștenește prenumele unui unchi sau al unei mătuși a bunicii, a unui unchi sau a unei mătuși a părinților, sau chiar a unuia dintre străbunicii săi. De asemenea, copilul poate să moștenească prenumele unui copil sau al unui adult tânăr decedat prematur. Prin prenume devine posibilă continuarea existenței unei terțe persoane decedate mult prea devreme sau a unui individ a cărui istorie participă, în secret, la cea a familiei copilului. Asta se întâmplă atunci când copilul poartă, fără ca el să știe, prenumele amantei tatălui, al amantei unui bunic sau pe cel al amantului unei bunici, sau al amantului mamei.

În cel mai bun caz, părinții sunt cei care aleg prenumele copilului, pentru că ei îl concep. Atunci când vor să se sustragă rolului lor, ei lasă în grija altora alegerea numelui. Așa se face că unele prenume sunt date de bunici, unchi și mătuși, și câteodată de frații și surorile copilului. Aceștia din urmă sunt investiți în mod inconștient cu rolul de părinți. În unele familii, prenumele unor copii sunt alese în urma unor discuții cu prietenii sau colegii de serviciu, sau au fost hotărâte dinainte de foștii parteneri ai părinților.

Copilul se naște la o dată înscrisă dinainte în arborele genealogic

Inconștientul familial poate foarte ușor să programeze conceperea copilului, precum și data lui de naștere, evitând dorințele și mecanismele conștiente de apărare.